

Joensuun kaupungin talouden sopeutustyön tuki

KH 09.10.2023 § 384
1449/02.01.00.00/2023

Kaupungin talous heikkenee voimakkaasti ensi vuonna sote-uudistukseen liittyvien väliaikaisten kuntataloutta vahvistavien vaikutusten poistuessa. Kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien määrä on alenemassa noin 10 %:lla, yli 20 milj. eurolla kuluvaan vuoteen nähden. Samanaikaisesti menot kasvavat. Kaupungin talous painuu alijäämäiseksi jo vuodesta 2024 alkaen ja alijäämä uhkaa kasvaa ilman toimenpiteitä. Taloussuunnitelmakauden sopeutustarpeen suuruudeksi on arvioitu 20 milj. euroa.

Kaupungin strategian ”Helppo hengittää” vakaan ja vastuullisen talouden Joensuu linjausten tavoitteiden mukaisesti toimintamenot ja investoinnit tulee mitoittaa kaupungin aleneva tulokehitys huomioiden. Strategiaan sisällytetyn linjauksen mukaisesti vuoden 2024 talousarvioon ja vuosien 2024-2026 suunnitelmaan sisällytetään talouden tasapainon varmistava ohjelma. Ohjelma sisältää palveluiden tuottamisen menotasoa alentavia toimenpiteitä, kaupungin päätösvallassa olevien taksojen ja maksujen tason tarkistamista, tarpeettomasta omaisuudesta luopumista sekä investointitason keventämisen ja linjattuun tasoon sitoutumisen ja omistajaohjaukseen liittyviä keinoja. Ohjelmassa asetetaan myös reunaehdot veroperusteiden tarkistamiselle strategian tavoitelinjauksen mukainen verotuksen kilpailukykyisyys huomioiden.

Kaupunginhallituksen 2.10.2023 § 366 hyväksymän vuoden 2024 talousarviokehikseen sisältyvien valmistelulinjausten mukaisesti talouden sopeutustoimenpiteet jaksetaan sopeutustarpeen suuruus huomioiden vuosille 2024-2026. Vuoden 2024 talousarvion tavoitteena on käyttötalousmenojen kasvun pysäyttäminen (ns. nollakasvu), mikä kustannustason nousun johdosta edellyttää noin 4 milj. euron toimenpiteitä ensi vuonna. Vuosina 2025-2026 nettomenojen tasoa alentavia toimenpiteitä kasvatetaan siten, että toimenpiteiden kokonaisvaikutus on vuonna 2026 yhteensä vähintään 10 milj. euroa. Vuosien 2025-2026 toimenpiteiden valmistelua tehdään siten, että toimenpiteiden kokonaisuus valmistuu maaliskuun 2024 loppuun mennessä. Veroperusteiden tarkistamista osana sopeutuskokonaisuutta arvioidaan samassa yhteydessä.

Kaupunki teetti talouden sopeutustyön taustaksi talous- ja toiminta-analyysin elokuussa. Työn teki FCG Oy. Talous- ja toiminta-analyysi antaa monipuolisen kuvan kaupungin nykyisestä talouden tilasta, sopeutustarpeesta ja toiminnasta vertailutietoineen. Talous- ja toiminta-analyysiä on esitelty kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle, kaupungin johtoryhmälle sekä esihenkilöille. Sopeutustarpeen suuruus huomioiden kaupunki on pyytänyt tarjouksen FCG:ltä talouden sopeutustyön tuesta.

Sopeutustyön tuki voidaan jakaa kahteen kokonaisuuteen: talouden sopeutussuunnitelman laatimiseen sekä päätöksenteon tukeen. Sopeutustyön tuloksena syntyy esitys sopeutuspaketiksi, jonka toimenpiteiden avulla kunnan talous voidaan tasapainottaa sovitussa aikajänteessä. Työ sisältää toimialoittain konkreettiset euroiksi laskettavat ja eri vuosille jaksettavat keinot sekä erikseen hankkeet ja prosessit, joiden avulla toimintaa voidaan kehittää ja parantaa tuottavuutta. Myös mahdolliset kuulemista edellyttävät rakenteelliset ratkaisut pyritään sisällyttämään pakettiin.

Sopeutustyötä ohjaa poliittinen ohjausryhmä. Ohjausryhmä johtaa ja valvoo toimeksiantajana selvitystyötä sekä edustaa Joensuun kaupunkia toimittajaan päin.

Työ käynnistyisi heti hankintapäätöksen tultua lainvoimaiseksi. Tavoitteena on, että sopeutuspaketti on valmis esiteltäväksi päätöksentekoa varten maaliskuussa 2024. Työn tarkempi toteutusajataulu vahvistetaan prosessin käynnistyttyä.

Hallintosäännön ja sen nojalla talousarviossa annettujen toimivaltuuksien mukaisesti hankinta kuuluu kaupunginjohtajan toimivaltaan. Hankinnan luonne huomioiden on kuitenkin tarkoituksenmukaista, että kaupunginhallitus linjaa sopeutustyön tukiprosessin käynnistämisestä.

Kuvaus sopeutustyön tuesta sekä prosessista on esitetty oheismateriaalina ja luettavissa sähköisessä kokouksessa.

Valmistelija: talousjohtaja, kansliapäällikkö

Kaupunginjohtajan sijaisen päätösehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

käynnistää talouden sopeutustyön tuen prosessin ja nimeää työn ohjausryhmäksi kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Talousjohtaja Satu Huikuri oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.